

The experience of introduction of the special course «Organization of successful activity» for the future engineers and managers has been reflected in the article. The development of praxiological skills of higher technical educational establishments students has been determined as the purpose of the special course. The structure, contents, forms and methods of the special course teaching have been described. Interconnection between successful and innovative professional activity has been shown. The prospects of educational discipline «Organization of successful activity» introduction have been considered as selective in higher technical educational establishments of Ukraine.

Key words: success, organization of successful activity, special course, innovative professional activity.

УДК 378,147; 811'243

КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Годованець Наталія Іванівна
м.Ужгород

В статті розглянуто комунікативний метод вивчення іноземної мови. У центрі уваги комунікативної методики знаходиться формування комунікативної компетенції, приділяється велика увага обліку особистісних особливостей студентів, комунікативної вмотивованості навчального процесу. Технологія комунікативного методу навчання – навчання на основі спілкування. У процесі навчання студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Інноваційні методи навчання іноземних мов спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості.

Ключові слова: комунікація, метод, навчання, іноземна мова.

Невід'ємною складовою професійної підготовки спеціалістів різного профілю є вивчення іноземної мови, яка є важливою частиною сучасного ритму життя. Вивчення іноземної мови – крок надто важливий, тобто, потребує значних зусиль. Це також запорука майбутньої вдалої кар'єри студентів. Для досягнення високого рівня іноземної мови викладачеві важливо знати новітні методи викладання, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Раціональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже «педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога» [4, с.159-160].

Реалізація методу навчання здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різноманітних підходів та робочих технік. «Прийоми навчання – сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу» [1, с.320]. Процес навчання – це завжди творчий процес, як з боку викладача, так і з боку студента, індивідуальний і неповторний у кожному конкретному випадку. Ось чому в сучасній педагогіці на перший план висувається розвиток творчих здібностей студентів, їхньої здатності до активної пізнавальної діяльності.

Метою даної статті є аналіз комунікативного методу як засобу вивчення іноземної мови.

Комунікативний метод з'явився в 60-70-х роках в Британії, коли англійська мова поступово почала набувати статус мови міжнародного спілкування. Тоді-то й з'ясувалося, що випробувані і надійні, традиційні методики того часу перестали задовольняти потреби більшості іноземців, які вивчають англійську мову. Основною причиною цього був новий контингент учнів - прагматики, що розглядають англійську мову, в першу чергу, як засіб комунікації. Вони потребували не глибокого та системного вивчення мови, яке пропонували традиційні академічні програми, а можливості негайно застосовувати отримані знання на практиці.

В розробці комунікативного напрямку в тій чи іншій мірі сприяли як наукові колективи, так і окремі педагоги-методисти Г.А.Китайгородська, П.Б.Гуревич, Г.В.Рогов, Є.І.Пассов та ін. Серед зарубіжних педагогів-дидактів – це Г.Лозанов (Болгарія), Г.Піфо (ФРН), Р.Олрайт (Англія), С.Савіньон (США).

Комунікативне навчання іноземним мовам носить діяльнісний характер, оскільки мовне спілкування здійснюється з допомогою «мовної діяльності», яка, у свою чергу, служить для вирішення завдань продуктивної людської діяльності в умовах «соціальної взаємодії», спілкування людей.

Видатний російський педагог Г.А.Китайгородська, яка є автором оригінальної концепції інтенсивного навчання іноземним мовам, представляє іншомовну здібність як принципову можливість оволодіння мовою, властиву будь-якій нормальній людині, зазначаючи при цьому, що люди різняться в реалізації цієї можливості: «Ми виходимо з уявлення, що людей, нездатних опанувати іншомовною промовою, не існує, окрім випадків клінічної патології. Якщо людина говорить рідною мовою, то немає підстав вважати, що вона не зможе опанувати промовою на іноземній мові. Інше питання – які для цього їй знадобляться терміни і зусилля. Вони неоднакові і залежать від індивідуальних особливостей учнів, проявляються у стилі роботи з мовним матеріалом, в особливостях спілкування з партнерами, у можливостях пам'яті та уваги, властивостях нервової системи» [3].

Згідно ж точки зору І.А. Зимової «мовна діяльність являє собою процес активного, цілеспрямованого, опосередкованого мовою і зумовленого ситуацією спілкування, взаємодії людей між собою (один з одним)» [2, с.93].

Суть комунікативного навчання полягає в тому, що процес навчання є моделлю процесу спілкування. Для цього необхідно моделювати основні, принципово важливі, сутнісні параметри спілкування, до яких належать особистісний характер комунікативної діяльності суб'єкта спілкування, взаємодія мовних партнерів, ситуації як форми функціонування спілкування, змістовна основа процесу спілкування, система мовних засобів, засвоєння якої забезпечило б комунікативну діяльність у ситуаціях спілкування, функціональний характер засвоєння і використання мовних засобів, евристичність (новизна) спілкування і т. д. [6, с.4].

Комунікативно-орієнтоване викладання має на меті не тільки дати студентам практичні знання граматики та лексики мови, що вивчається, але також розвинути у них розуміння того, як відповідна мова використовується для спілкування. Формальні аспекти мови – граMATика, лексика, фонетика – подані в комунікативних контекстах для того, щоб формувалося безпосереднє розуміння того, як ці форми вживаються у мовленні. Окрім того, вміння в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі систематично розвиваються за допомогою широкого набору реалістичних видів навчальних завдань, які забезпечують максимум можливостей для використання мови, що вивчається.

У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно всі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором і реакцією. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і далеко не завжди,

проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, триадах, невеликих групах, з усією групою. Із самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності на понадфразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови. Об'єктом оцінювання є не тільки правильність, а й швидкість усного мовлення та читання. У рамках навчання мовлення за комунікативною методикою широко використовуються опори різних видів:

- змістові та смислові;
- словесні й зображальні, що допомагають керувати змістом висловлювання (текст, мікротекст, план, логіко-синтаксична схема), а також засвоювати граматичний матеріал;
- мовні ігри, що дають змогу спілкуватися в різних соціальних контекстах та в різних ролях [4, с.100].

Комунікативний підхід орієнтований на організацію процесу навчання, адекватного процесу реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування (в інтерпретації Є.І. Пассова), а саме:

- діяльнісний характер мовленнєвого спілкування, що втілюється в комунікативній поведінці вчителя як учасника процесу спілкування та навчання, і в комунікативно вмотивованій, активній поведінці учня як суб'єкта спілкування і навчання;
- предметність процесу комунікації, яка має бути змодельована на обмеженні, але точно визначеним набором предметів обговорення (тем, проблем, подій і т. ін.);
- ситуації спілкування, що моделюються, як найтипівіші варіанти стосунків учнів між собою;
- мовленнєві засоби, які забезпечують процес спілкування та навчання в даних ситуаціях [6].

Відповідно Є.І.Пассов висуває принципи комунікативного методу:

- 1) мовленнєва спрямованість навчального процесу, яка полягає не стільки в тому, що ставиться мовленнєва практична мета (це характерно для багатьох інших методів), скільки в тому, що шляхом до цієї мети є саме практичне користування іноземною мовою;
- 2) індивідуалізація при керівній ролі її особистісного аспекту як

головного засобу створення мотивації та активності учнів з урахуванням їх життєвого досвіду, контексту діяльності, сфери інтересів, емоційної сфери і статусу конкретної особистості в колективі;

- 3) функціональність, яка забезпечує відбір іншомовного матеріалу, адекватного процесу комунікації;
- 4) ситуативність, що розглядається як засіб мовленнєвої стимуляції і як умова розвитку мовленнєвих навичок; при цьому під "ситуацією" розуміють систему взаємовідносин співрозмовників, яка відбувається в їх свідомості;
- 5) новизна, яка проявляється в постійній зміні предмета розмови, обставин, завдань та ін. [6].

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у вищій школі залежатиме від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних методів. Методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал студентів і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу.

Література та джерела

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. / Н.П.Волкова – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
2. Зимова І.А. Психологічні аспекти навчання говорінню на іноземній мові / І.А. Зимова. – М.: Просвітництво, 1989. – 222 с.
3. Китайгородская Г.А. Интенсивное обучение. Теория и практика / Г.А.Китайгородская. – М.: Русский язык. – М., 1992. – 280 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
5. Люта А.В. Сучасні методи вивчення іноземних мов / А.В.Люта // Держава та регіони. Сер.: Гуманітарні науки. – 2012. – № 2. – С.98-106
6. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения инос язычному общению / Е.И.Пассов. – Москва: Русский язык, 1989. – 276 с.

В статье рассмотрен коммуникативный метод изучения иностранного языка. В центре внимания коммуникативной методики находится формирование коммуникативной компетенции, уделяется большое внимание учету личностных особенностей студентов, коммуникативной правильности учебного процесса. Технология коммуникативного метода обучения - обучение на основе общения. В процессе обучения студенты приобретают коммуникативную компетенцию - способность пользоваться языком в зависимости от конкретной ситуации. Инновационные методы обучения иностранным языкам направлены на развитие и самосовершенствование личности.

Ключевые слова: коммуникация, метод, обучение, иностранный язык.

In article the communicative method of learning of foreign language has been considered. The focus of the communicative approach is the formation of communicative competence, much attention has been paid to the accounting of personal features of students, communicative motivation of the learning process. The technology of communicative method of teaching-training is based on communication. During education students acquire communicative competence – the ability to use the language depending on the particular situation. Innovative methods of teaching foreign languages are aimed at the development and self-improvement of the personality.

Key words: communication, method, training, foreign language.